

HARRY BANNINK &

WILLEM WILMINK

WANDELING

**DOOR DE ENSCHEDESE
BINNENSTAD**

UITINENSCHEDENL

ENSCHDE

DE HARRY BANNINK & WILLEM WILMINK WANDELING

is een hommage aan componist/musicus Harry Bannink en schrijver/dichter Willem Wilmink.

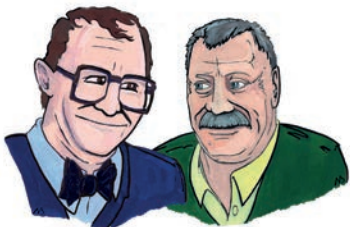
Zij maakten talloze liedjes voor tv-programma's zoals Sesamstraat, De Stratemakeropzeeshow, Het Klokhuis en De Film van Ome Willem. De route loopt langs plekken die vertellen over het leven en werk van deze twee Enschedese iconen.

Bij verschillende locaties is een geluidsfragment te beluisteren. Deze worden in de tekst aangegeven met een

Scan de QR-code met je mobiel om de route te bekijken en de fragmenten te beluisteren.

Harry Bannink (1929-1999)

raakt als klein jochie geobsedeerd door de piano van de bureu. Eindeloos zit hij te pingelen op het instrument. 'Ze moeten gek van me geworden zijn', zegt hij later in een interview. Moeder Bannink zwicht voor het zeuren om een eigen piano. Als Harry achttien is, wordt de piano ingeruild voor een vleugel, een Bechstein. Op dit instrument dat later meeverhuist naar het westen, zijn al zijn composities ontstaan. Denk aan de musicals die hij samen met Annie M.G. Schmidt maakte, aan de tv-musicals 't Schaep met de 5 Pooten, Ja Zuster Nee Zuster.

Willem Wilmink (1936-2003)

gaat na zijn middelbare schooltijd naar Amsterdam om Nederlands te studeren. Als docent aan de universiteit is hij voor zijn studenten Matthijs van Nieuwkerk, Hans Dorrestijn en Herman van Veen een grote inspiratiebron. Van Veen heeft ooit gezegd dat hij bij ieder optreden, waar ter wereld ook, minimaal één tekst van Wilmink vertolkt. Daarbij beperkt hij zich niet tot de bekende hits Hilversum III en Adieu Café. Naast teksten voor cabaret en televisie schreef Wilmink talloze gedichten en verhalen voor volwassenen en kinderen.

1 TOURIST INFO ENSCHEDÉ

Startpunt Bannink-Wilmink wandelroute.

2 KLEINE WILLEM

Dit intieme theater waar jaarlijks de Willem Wilminkprijs voor het beste kinderlied wordt uitgereikt, was van 1889 tot 1953 de stadsschouwburg. Nu is het onderdeel van het grote Wilminktheater. Ooit richtte Harry Bannink hier met een aantal vrienden de Enschedese Jazz Sociëteit op, waar ze voor het publiek platen afspeelden met Amerikaanse jazz. Ook ontstond hier de jazz-zanggroep Vocal Touches, waar Bannink deel van uitmaakte en waarmee hij in 1950 een tournee door Engeland werd gemaakt. Jazz is altijd belangrijk gebleven voor hem. Bij veel van zijn composities had hij volgens eigen zeggen vaak een bigband in zijn achterhoofd.

🔊 Audio

Glenn Miller - In the mood

Kleine Willem

Glas in lood Jacobuskerk

3 JACOBUSKERK

Wilmink noemde zichzelf een ongedoopte katholiek. Hij kon hevig ontroerd raken van het Stabat Mater van Pergolesi. Vanaf zijn vroege jeugd had hij een fascinatie voor kathedralen en kerken zoals deze. Zijn vader, een fervent socialist, moest niets hebben van kerken en religie. Ooit kwam er bij hen thuis aan de Javastraat een collectant langs voor een bijdrage aan de kerk. Toen vader Wilmink begreep dat het om een verbouwing ging om de kerk te verkleinen, was hij bereid een duit in het zakje te doen. 'Want', zei hij, 'de kerken kunnen mij niet klein genoeg zijn.'

4 IJSSALON TALAMINI

In dit karakteristieke hoekpand zat 50 jaar deze ijssalon van een Italiaanse familie die naar Nederland kwam. In de jaren zestig kwamen veel gastarbeiders uit Mediterrane landen naar Twente. Eerder al waren het de mensen uit onder andere de Drentse veenkolonien die hier naartoe kwamen om in de textiel te gaan werken. De laatste decennia zijn daar de mensen uit Afrika, Azië en het Midden-Oosten bijgekomen. Over de multiculturele samenleving heeft Wilmink veel geschreven.

Wilminkschool - Twee vriendinnen

Ijssalon Talamini

Jazz Podium De Tor

5 JAZZPODIUM DE TOR

Jazzpodium de Tor, opgericht in 1970, is een van de oudste jazzclubs van ons land. Grote namen traden er op: Dizzy Gillespie, Dexter Gordon, Chet Baker. Een van de eregasten die er regelmatig optreedt is de vooral in het buitenland zeer bekende Jasper van 't Hof. De in Enschede geboren pianist/componist ontving in 2018 op 71-jarige leeftijd de belangrijkste jazzonderscheiding van ons land: de Boy Edgar Prijs.

Bannink was de eerste pianoleraar van Van 't Hof. Vanaf zijn vierde jaar fietste de kleine Jasper elke woensdagmiddag naar de Lipperkerkstraat 98 voor lessen van Harry. Dat Bannink in feite een jazzpianist was is onder andere te horen in het fragment waarin hij een lied speelt uit de musical Heerlijk Duurt het Langst.

Bannink - Een vrouw zoals jij

7 STATION

Links is station Enschede Centraal te zien. Voor Bannink betekende deze plek het vertrek naar het westen van het land. Zijn geboortehuis aan de Lipperkerkstraat waar hij de eerste dertig jaar van zijn leven woonde, verliet hij om dichter bij zijn werk te wonen. Voor Wilmink is het station de plek vanwaar hij vertrok, maar ook weer terugkwam. Inmiddels is het station al lang niet meer het eindpunt van de trein, zoals bij het muurgedicht op de gevel van Boekhandel Broekhuis nog te lezen is.

6 MUURGEDICHT

Halverwege de jaren zeventig schreef Wilmink dit gedicht over 'zijn' stad in verval. Van het eens zo bruisende Enschede was na het instorten van de textielindustrie weinig over. Door de toonzetting van Bannink werd het gedicht een treurige blues, waarin hij De Driekusman verwerkte, een Twentse boerenpolka. De tekst is inmiddels achterhaald. De Boulevard doorkruist het hart van Enschede al lang niet meer en postkantoor en V&D zijn verdwenen. De stad is nu een Euregionaal trefpunt voor kunst, cultuur en gezelligheid.

Audio

Joost Prinsen - Textielstad

Audio

Wilmink - Echtbaar in de trein

WOONHUIS WILLEM WILMINK

Javastraat 43 is het huisje dat Willem Wilmink en zijn vrouw Wobke aanvankelijk kochten als pied-à-terre. In de straat waar hij op nummer 167 is geboren zou hij door de week schrijven en in de weekeinden zou hij teruggaan naar Zeist. Dat werkte niet. Toen Willem Wilmink eenmaal terug was in zijn geboorteplaats, schuin tegenover de door hem beschreven 'oude school', ging hij er niet meer weg.

JAVASTRAAT

LIPPERKERKSTRAAT

GEBORTEHUIS HARRY BANNINK

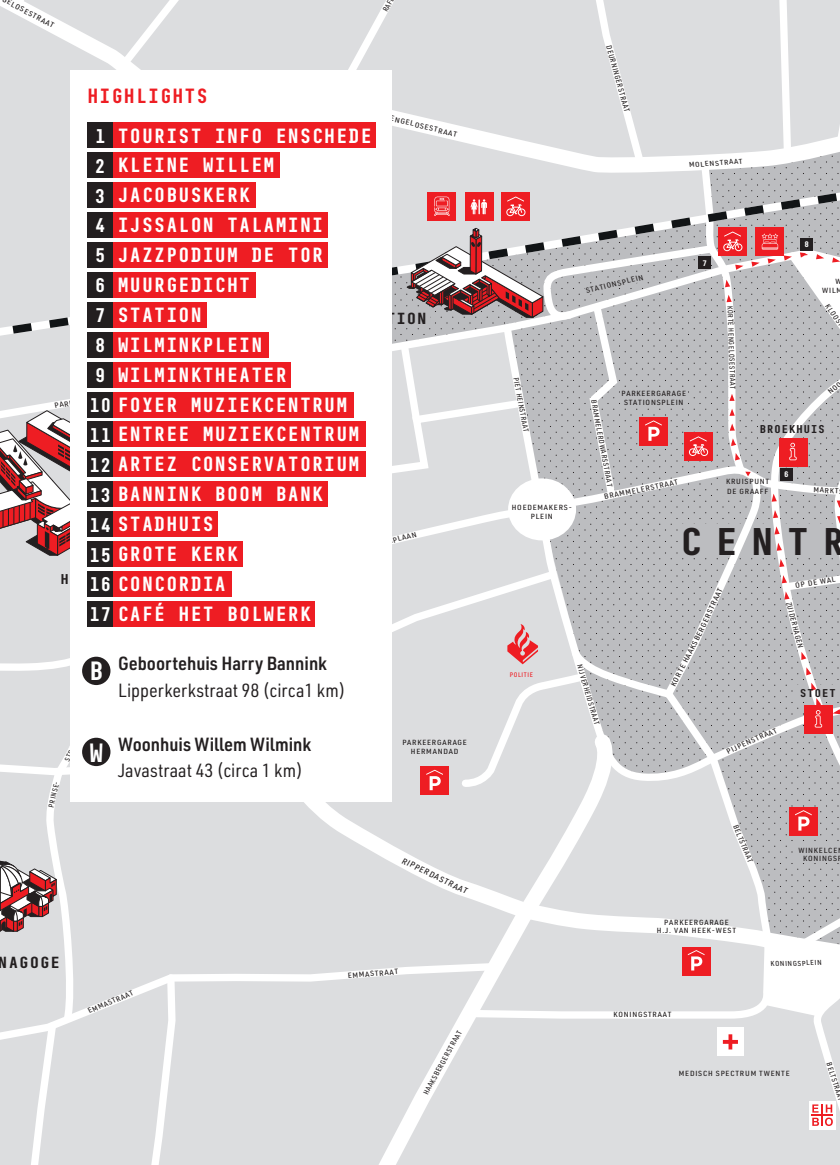
Harry Banninks geboortehuis staat aan de Lipperkerkstraat 98. Op nummer 100, waar zich nu de Tweede Bothofdwarstraat bevindt, was de kruidenierszaak van zijn grootouders. Met zijn moeder, zijn oudere broer Herbert en zijn grootouders is hij er tot zijn dertigste blijven wonen.

HIGHLIGHTS

- 1 TOURIST INFO ENSCHEDE
- 2 KLEINE WILLEM
- 3 JACOBUSKERK
- 4 IJSSALON TALAMINI
- 5 JAZZPODIUM DE TOR
- 6 MUURGEDICHT
- 7 STATION
- 8 WILMINKPLEIN
- 9 WILMINKTHEATER
- 10 FOYER MUZIEKCENTRUM
- 11 ENTREE MUZIEKCENTRUM
- 12 ARTEZ CONSERVATORIUM
- 13 BANNINK BOOM BANK
- 14 STADHUIS
- 15 GROTE KERK
- 16 CONCORDIA
- 17 CAFÉ HET BOLWERK

B Geboortehuis Harry Bannink
Lipperkerkstraat 98 (circa 1 km)

W Woonhuis Willem Wilmink
Javastraat 43 (circa 1 km)

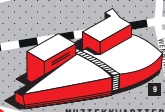
RIJCKSMUS
TWENTHE
400M

OOSTERSTRAAT

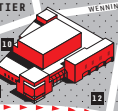

TWENTSCHE
FOODHAL

VOOR AUTO'S
EN BUSSEN
TOURING CARS

MUZIEKKWARTIER

OUDE
MARKT

SAM
SAM

TOURIST
INFO

VAN HEEKPLEIN
WARENMARKT

HOLLAND
CASINO

PARKEERGAGE
H.J. VAN HEEK-OOST

BOULEVARD-1945

EIM
BIO

OSPLEIN

BUSSTATION
BOULEVARD-1945

BOULEVARD-1945

DAGMARKT

W

8 WILMINKPLEIN

Het plein olopend, is aan de linkerhand de entree van een fietsenstalling. Binnen is een muurschildering te zien met een gedicht van Wilmink.

Hele generaties groeiden op met teksten van Wilmink die op muziek zijn gezet door Bannink. De tekst die een eindje verderop op het glazen windscherm is afgedrukt lijkt een gedicht, maar het is ook een lied, want de woorden kunnen worden gezongen. Tip: gebruik daarvoor de melodie van Het Wilhelmus.

🔊 Audio

Het Bolwerk zingt

*H. Bannink van de Lipperkerkstraat
heeft veel gecomponeerd.
Er is een groeiend groepje mensen
dat zich dat realiseert.
Een gedicht van Willem Wilmink
of Annie M.G. Schmidt
veranderde hij vakkundig
in een fantastisch lied.*

*Uit: Harry Bannink, Toonzetter
Ton Ouwehand*

9 WILMINKTHEATER

Verderop links het Wilminktheater, dat vanaf 2008 op deze plek is gevestigd. De naam Twentse Schouwburg was al ingewisseld voor Podium Twente. Als drie jaar na de opening van het nieuwe gebouw de luchtbrug die het theater met het Muziekcentrum verbindt, officieel in gebruik wordt genomen, krijgt het theater de nieuwe naam als eerbetoon aan de Enschedese dichter.

Waarom het Muziekcentrum met twee concertzalen toen niet het Harry Bannink Muziekcentrum is genoemd, is voor veel mensen een raadsel, terwijl de vraag meer dan ooit leeft.

9 FOYER MUZIEKCENTRUM

Het beeld van Bannink en Wilmink staat sinds 2008 in de foyer van het Muziekcentrum. Het werk werd vijf jaar na het overlijden van Wilmink onthuld door hun beider weduwes. Kunstenaar Don Englander maakte dit beeld van de schrijver en de componist, beiden gepositioneerd op de stadsplattegrond van Enschede, met nadruk op de straten waar ze zijn geboren: Lipperkerkstraat (Bannink) en Javastraat (Wilmink).

Tekstschrijvers zijn doorgaans bekender dan componisten. Bannink had al een enorm oeuvre zonder dat het grote publiek wist hoe hij eruit zag. Het tv-programma De Film Van Ome Willem dat - herhalingsen niet

meegerekend - zestien jaar op tv te zien is geweest maakte daar een eind aan.

In elke aflevering maakte Bannink vanachter de vleugel aan Ome Willem (Edwin Rutten) duidelijk dat een 'broodje poep' vies is.

»» Audio
*Bannink/Wilmink -
 Als het uit is*

Beeld Bannink en Wilmink

11 ENTREE MUZIEKCENTRUM

Om te voorkomen dat passanten er per ongeluk tegenaan lopen, zijn op de glazen pui van de entree van het muziekcentrum notenbalken aangebracht. Twee liedjes staan daarop genoteerd. Links de eerste regel van het lied Deze Vuist Op Deze Vuist. Aan de rechterkant staat het refrein van Frekie. De niet afgebeelde teksten zijn van Wilmink, de noten zijn van Bannink.

🔊 Audio

Wilmink - Frekie

12 ARTEZ CONSERVATORIUM

De Enschedese cartoonist en graphic designer LUVANE heeft op de muur van Artez Conservatorium de samenwerking van het uiterst productieve duo Wilmink en Bannink in beeld gebracht. Willem achter de schrijfmachine (hij wilde niet aan de pc) en Bannink achter de piano. Terwijl Willem's tekst nog nat is en Harry de toon nauwelijks heeft gezet, staan de zangers al klaar om te zingen.

13 BANNINK BOOM BANK

Harry Bannink schreef meer dan 3000 composities voor musicals, televisie, radioprogramma's en theaterproducties. Veel van zijn liedjes zijn opgeslagen in het collectieve geheugen van de Nederlander, meestal zonder dat men zich realiseert dat het om een lied van Bannink gaat.

15 GROTE KERK

De kerk dateert uit de middeleeuwen maar is in de 19e eeuw meerdere keren verbouwd. Er vinden nu culturele activiteiten plaats en de kerk is onderdeel van het Wilminktheater. Met een beetje geluk speelt het carillon een van de vele Bannink-Wilmink liedjes.

Op de bank zijn zes titels gegraveerd van bekende producties waarvoor Bannink de muziek schreef, gecombineerd met bekende liedjes uit deze musicals en tv-programma's.

» Audio

Tommie - Dood zijn duurt zo lang

14 STADHUIS

Het stadhuis, een ontwerp van architect Gijsbrecht Friedhoff, werd in 1933 in gebruik genomen. De buurman op wiens piano de kleine Harry naar hartenlust experimenteerde was de aannemer die het stadhuis mede bouwde. Deze man was in de jaren ervoor als gemeenteraadslid verantwoordelijk voor de keuze van de aannemer. Zodat we van een gaaf staaltje bouwfraude avant la lettre kunnen spreken. In dit stadhuis werd in 1936 de geboorte van Willem Andries Wilmink geregistreerd.

» Audio Carillon

Deze vuist op deze vuist

16 CONCORDIA

In dit kleine, charmante bonbonnièretheater uit 1902 heeft Wilmink vaak zelf opgetreden, al dan niet met zijn vaste begeleidingsgroep Quasimodo. Ook werd hier de alom geroemde muziektheaterproductie *Wie Weet Waar Willem Wilmink Woont* opgevoerd. Een theatraal programma met alleen teksten van Wilmink waaraan een kleine dertig artiesten uit de regio meewerkten.

De schrijver had vooraf te kennen gegeven dat hij niet zou komen kijken. Voor de zekerheid werd op de eerste rij steeds een stoel voor hem vrij gehouden. Van de twintig voorstellingen heeft hij er eentje gemist, op een zondagmiddag. Daarvoor bood hij bij de avondvoorstelling zijn verontschuldiging aan.

🔊 **Audio**

Uit de productie - Zeeman

Wie zich afvraagt wat Willem Wilmink zoat in dit café nuttigde: hij was een vaste afnemer van Duveltjes (niet uit de koeling, maar op keldertemperatuur) en porties bitterballen. Nog steeds hier verkrijgbaar.

17 CAFÉ HET BOLWERK

was het stamcafé van Willem Wilmink. Een van de kroegen die model stonden voor Adieu Café, dat hij voor Herman van Veen schreef. Die had het lied op de b-kant van zijn single Suzanne gezet, waardoor Wilmink meelifte op de enorme verkoopcijfers. Later zei Wilmink dat dit lied hem maar liefst 7000 gulden aan auteursrechten had opgeleverd. Met zoveel geld liet hij zijn gebit en dat van zijn toenmalige vrouw renoveren. Wilmink voelde zich zo thuis in dit café dat hij in 1990 de tekst hiernaast op een biviltje schreef:

🔊 **Audio**

Bannink & Wilmink, Lipperkerkstraat

*Bezoef mij onder
het Bolwerk,
Want al in crematie
netter,
ik wil boven stappen horen
en het lied van Stormy
Weather.
Willem Wilmink
16-10-90.*

Tussen de twee Tukkers bestond een hechte band. Willem was dan ook erg van slag door het overlijden van Harry. De man die zo veel teksten van hem en van veel anderen op onnavolgbare wijze op muziek had gezet was niet meer.

Geruime tijd daarvoor had Willem een gedicht geschreven voor zijn vrouw en kinderen.

ALS IK DOOD BEN

*Als ik dood ben,
moeten jullie
mijn verhalen doorvertellen.*

*Als iemand getroost moet worden,
kunnen jullie altijd bellen.*

*In het stralendst van de hemel
zal ik niet zijn neergezeten
want daar is allang geen plaats meer
voor neurotische poëten.*

*Ik ben niet meer op aarde,
maar je kunt me heel goed vinden:
bel gewoon Harry Bannink
en hij zal je doorverbinden.*

In de veronderstelling dat hij eerder uit de tijd zou komen dan Harry adviseerde hij hen dat als ze na zijn dood getroost wilden worden, ze Harry Bannink maar moesten bellen, die hen wel zou doorverbinden.

Bij het overlijden van Harry schreef Willem een tekst gebaseerd op een middeleeuwse klaagzang.

EGIDIUS

*Egidius,
Dat was het dus,
Je hebt ons echt verlaten.
't Is nacht en stil
En ach ik wil
Zo graag weer met je praten.*

*Terwijl je sliep,
Is in 't geniep
Je leven je ontschoten.
Nu speel je daar
Met de engelenschaar,
waaronder Harry Mooten.*

*Om dit gemis,
dat blijvend is
Zolang ik nog zal leven,
een elegie.
De melodie
blijft eeuwig ongeschreven.*

COLOFON

Concept:

Ton Ouwehand
Annina Romita
Rein Kroes
Enschede Promotie

Vormgeving:

Beeldgeneratie

LUVANE: Strip Art, Noorderhagen
Nanda Buis: Cartoons B&W

Met dank aan:

Monique Bannink en
Wobke Wilmink

Disclaimer:

Deze folder is met de grootst mogelijke zorg samengesteld. Geen van de beschreven tips of adressen heeft voor een vermelding betaald. Alle teksten zijn geschreven voor en door Stichting Enschede Promotie. Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag worden veelevoudigd of op enig andere manier worden overgenomen zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Enschede Promotie.

Enschede Promotie aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade ontstaan door eventuele fouten of onvolkomenheden in de vermelding van de gegevens in deze uitgave.
Contact: info@enschedepromotie.nl.

ENSCHED E